

Για τη σειρά της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας «ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ»
ελήφθησαν υπόψη οι στερεότυπες εκδόσεις *Oxford Classical Texts*
και *BSB B.G. Teubner Verlagsgesellschaft* καθώς και οι:

- *Loeb Classical Library*. Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, London, William Heinemann Ltd.
- *Les Belles Lettres*. Collection des Universités de France, publiée sous le patronage de l'Association Guillaume Budé.
- *Tusculum Bücherei*. Heimeran Verlag, München.
- *I poeti greci tradotti da Ettore Romagnoli*. Bologna, Nicola Zanichelli editore.
- *Pubblicazioni dell' istituto universario di magistero di Catania*. Serie filosofica. Testi e documenti.
- *Les auteurs grecs expliqués d'après une méthode nouvelle par deux traductions françaises*: l'une littéraire et juxtapaléaire présentant le mot-à-mot français en regard des mots grecs correspondants, l'autre corrigée et précédée du texte grec. Paris, Librairie Hachette et Cie.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ
Ὁδυσσεύς Χατζόπουλος

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ
Ἀθηνᾶ Χατζοπούλου

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
629 ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ 629

ΠΡΟΚΛΟΣ

Α Π Α Ν Τ Α

ΕΝΑΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

Περὶ τῆς κατὰ Πλάτωνα θεολογίας Α΄

Κ Α Κ Τ Ο Σ

Αποκλειστική ιδιοκτησία

© ΚΑΚΤΟΣ 1992

Κάθε τόμος της παρούσας σειράς
είναι αυτοτελές έργο, δεκτικό χωριστής
εκμετάλλευσης, και πωλείται χωριστά.

Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια
Φιλολογική Ομάδα Κάκτου

Πρώτη έκδοση
1999

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

Πανεπιστημίου 46 Αθήνα 106 78

Τηλ. 38.40.524 - 38.44.458

Fax: 33.03.098

CACTUS EDITIONS

ODYSSEAS HATZOPOULOS & CO.

46, Panepistimiou Athens 106 78

Tel. 38.40.524 - 38.44.458

Fax: 33.03.098

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
Κείμενο - Μετάφραση	71
Πρόκλου Πλατωνικοῦ διαδόχου Περί τῆς κατὰ Πλάτωνα Θεολογίας Κεφάλαια τοῦ Α΄	72
Πρόκλου Πλατωνικοῦ φιλοσόφου Περί τῆς κατὰ Πλάτωνα Θεολογίας Βιβλίον Πρῶτον	80
Σχόλια	311

- 10 τῶν μυσταγωγίαν ἐν τούτοις ὥσπερ παραπετάσμα-
σι κρύπτοντες, — τύπους δὴ οὖν, ὥσπερ ἔφην, καὶ
νόμους τῆς θεομυθίας ὑφηγούμενος, οἳ καὶ τὸ φαι-
νόμενον δὴ τοῦτο καὶ τὸν εἶσω κεκρυμμένον σκο-
πὸν ἐν τοῖς περὶ θεῶν πλάσμασι τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ
κατὰ φύσιν ἐστοχασμένον παρέξονται, πρῶτον μὲν
15 ἀξιοῖ κατὰ τὴν ἀδιάστροφον περὶ θεῶν ἔννοιαν καὶ
τῆς ἀγαθότητος αὐτῶν, ἀπάντων μὲν αὐτοὺς ἀγα-
θῶν χορηγούς ἀποφαίνειν, κακοῦ δὲ οὐδενὸς οὐδενί
ποτε τῶν ὄντων αἰτίους· δεύτερον κατ' οὐσίαν ἀμε-
ταβλήτους καὶ μήτε αὐτοὺς ποικίλας μορφὰς ἴσχειν
20 ἐξαπατῶντας καὶ γοητεύοντας μήτ' ἐν ἔργοις ἢ
λόγοις τοῦ μεγίστου κακοῦ, ψεύδους, ἢ καὶ πλάνης
καὶ ἀνοίας εἶναι ποιητικούς. [Δύο δὴ τούτων ὄντων
νόμων ὁ μὲν πρότερος ἔχει συμπεράσματα δύο, τό
τε ἀναιτίους εἶναι τῶν κακῶν τοὺς θεοὺς καὶ τὸ
τῶν ἀγαθῶν πάντων αἰτίους· ὁ δὲ δεύτερος αὖ πα-
25 ραπλησίως ἕτερα ἄττα, διττὰ καὶ ταῦτα, τό τε
ἀμετάβλητον εἶναι τὸ θεῖον πᾶν, καὶ τὸ ψεύδους
καὶ ποικιλίας μεμηχανημένης καθαρὸν ἰδρῦσθαι.]

- Πάντα τοίνυν τὰ δεικνύμενα τριῶν τούτων ἡρ-
82 τηται περὶ τὸ θεῖον κοινῶν ἐννοιῶν, τῆς ἀγαθότη-
τος, τῆς ἀμεταβλησίας, τῆς ἀληθείας· καὶ γὰρ ἡ
τῶν ἀγαθῶν πρωτίστη πηγὴ καὶ ἄρρητος παρ'
αὐτοῖς, καὶ ὁ αἰὼν ὁ τῆς αὐτῆς καὶ ὡσαύτως ἐ-
5 χούσης δυνάμειος αἷτιος, καὶ ὁ πρωτίστος νοῦς, ὅς
ἐστὶν αὐτὰ τὰ ὄντα καὶ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὐσίᾳ
ἀλήθεια.

<ιη>

Τὸ τοίνυν ἐν τῷ ἀγαθῷ τὴν ὑπαρξίν τὴν ἑαυτοῦ
καὶ τὴν οὐσίαν πᾶσαν ἀφορίζον καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι

πτοντας τὴν ἀπόρρητη μυστικὴ διδασκαλία γι' αὐτοὺς
με αὐτὰ σαν με παραπετάσματα, — πρότυπα λοιπόν,
ὅπως ἔλεγα, καὶ νόμους τῆς μυθολογίας γιὰ τοὺς θεοὺς
περιγράφοντας, οἱ οἱποῖοι θὰ μας παρουσιάσουν δέβαια
καὶ αὐτὸ που εἶναι ορατό καὶ τὸν εσωτερικά κρυμμένο
σκοπὸ στα δημιουργήματα που ἀναπαριστοῦν τοὺς θεοὺς
ὡς σκοπὸ που στοχεύει στο καλὸ καὶ στο ταιριαστό με
τὴ φύση, πρῶτα αξιώνει νὰ τοὺς παρουσιάξουν χορηγούς
ὅλων των ἀγαθῶν, σύμφωνα με τὴν ἀδιάφορη ἀντίληψη
γιὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὴν ἀγαθότητά τοὺς, καὶ ποτὲ αἰτι-
ους κανενὸς κακοῦ γιὰ κανένα ἀπὸ τὰ ὄντα· δεύτερον νὰ
εἶναι ἀμετάβλητοι ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοὺς, νὰ μὴν ἔχουν
ποικίλες μορφές ἐξαπατῶντας καὶ γοητεύοντας, καὶ νὰ
μὴν προκαλοῦν με ἔργα ἢ λόγια τὸ μεγαλύτερο κακὸ,
ψεύδος, πλάνη ἢ παραλογισμὸ. Ἀπὸ τοὺς νόμους αὐτοὺς
λοιπόν που εἶναι δύο, ὁ πρῶτος ἔχει δύο συμπεράσματα,
τὸ ὅτι οἱ θεοὶ δὲν εἶναι αἰτίοι των κακῶν καὶ ὅτι εἶναι
αἰτίοι ὅλων των ἀγαθῶν· ὁ δεύτερος, πάλι, με παραπλήσιο
τρόπο ἔχει κάποια ἄλλα, καὶ αὐτὰ δύο, τὸ ὅτι δηλαδὴ
κάθε θεῖο εἶναι ἀμετάβλητο καὶ τὸ ὅτι εἶναι ἀπαλλαγμένο
ἀπὸ τὸ ψέμα καὶ ἀπὸ κάθε περίτεχνη ποικιλομορφία.]

Ὅλα, λοιπόν, ὅσα ἀποδεικνύονται ἔχουν ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ
τις τρεῖς αὐτές κοινές ἐννοίες γιὰ τὸ θεῖο, τὴν ἀγαθότη-
τα δηλαδὴ, τὴν ἀμεταβλησία καὶ τὴν ἀλήθεια· γιὰτί ἡ
πρωταρχικὴ καὶ μυστικὴ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος βρίσκε-
ται σὲ αὐτοὺς, ὅπως καὶ ἡ αἰωνιότητα, ἡ αἰτία τῆς ἰδίας
καὶ πάντοτε ὁμοίας δυνάμειος, καὶ ὁ πρωταρχικὸς νοῦς, ὁ
οἱποῖος εἶναι ἡ ἰδίᾳ ἡ οὐτότητα καὶ ἡ ἀλήθεια που βρί-
σκεται μέσα στα πραγματικὰ ὄντα.

ιη

Αὐτὸ λοιπόν που προσδιορίζει τὴν ὑπαρξὴ τοῦ καὶ
ολόκληρη τὴν οὐσίαν τοῦ με τὸ ἀγαθὸ καὶ αὐτὸ τὸ οἱποῖο

- 10 τὰ πάντα παράγον, οὐκ ἀνάγκη παντὸς μὲν ἀγαθοῦ
 παρεκτικὸν εἶναι, κακοῦ δὲ οὐδενός; Εἰ μὲν γὰρ ἦν
 τι πρώτως ἀγαθὸν ὃ μὴ ἐστὶ θεός, ἴσως ἂν τις ἡμῖν
 ἀγαθῶν μὲν αἷτιον τὸ θεῖον, ἀλλ' οὐχ ἀπάντων εἶ-
 ναι τῶν ἀγαθῶν χορηγὸν ἀπέφηνε τοῖς οὖσιν. Εἰ δὲ
 15 μὴ μόνον τῶν θεῶν ἕκαστος ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ τὸ
 πρώτως ἀγαθοειδὲς καὶ τὸ ἀγαθουργὸν θεός (οὐ
 γὰρ ἂν εἴη πρώτως ἀγαθόν, δευτέρον ὃν μετὰ θεούς,
 διότι δὴ πανταχοῦ τὰ δευτέρως ὑφιστάμενα παρὰ
 τῶν πρώτως ὄντων ὑποδέχεται τὴν τῆς ὑπάρξεως
 ιδιότητα), πάντως ἀνάγκη καὶ ἀγαθῶν αἷτιον εἶναι
 20 τὸ θεῖον, καὶ πάντων ἀγαθῶν, ὅσα πρόεισιν εἰς δευ-
 τέρας ὑποβάσεις μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. Ὡς γὰρ
 ἡ τῆς ζωῆς αἰτία δύναιμι πᾶσαν ὑφίστησι ζωὴν, ὡς
 ἡ τῆς γνώσεως πᾶσαν γνῶσιν, ὡς ἡ τοῦ καλοῦ πᾶν
 τὸ καλόν, τό τε ἐν λόγοις ἰδρυμένον καὶ ὅσον ἐστὶν
 25 ἐν τῷ φαινομένῳ τοιοῦτον (ἕκαστον <γὰρ> τῶν
 πρωτουργῶν αἰτίων ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα παράγει τὰ
 83 ὅμοια καὶ εἰς αὐτὸ τὴν μίαν ὑπόστασιν τῶν καθ' ἐν
 εἶδος ὑφεστηκότων ἀνεδήσατο), τὸν αὐτὸν οἶμαι
 τρόπον καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν πρωτίστη καὶ ἀρχηγικω-
 τάτη καὶ ἐνοειδὴς ὑπαρξίς ἀπάντων ὁμοῦ τῶν ἀγα-
 5 θῶν τὰς αἰτίας καὶ τὰς περιοχὰς ἐν ἑαυτῇ καὶ περὶ
 ἑαυτὴν ἰδρύσατο, καὶ οὐδὲν ἐστὶ τῶν ὄντων ἀγαθόν,
 ὃ μὴ παρ' αὐτῆς κέκτηται τὴν τοιαύτην δύναμιν,
 οὐδὲ ἀγαθουργόν, ὃ μὴ πρὸς αὐτὴν ἐπιστρέφον τῆς
 αἰτίας ταύτης μεταλαγχάνει. Πάντα γὰρ ἐκεῖθεν
 καὶ παράγεται καὶ τελειοῦται καὶ σώζεται τὰ ἀγα-
 10 θά, καὶ ἡ μία τῶν ὄλων ἀγαθῶν σειρὰ καὶ τάξις εἰς
 ἐκείνην ἀνήρτηται τὴν πηγὴν.

παράγει τα πάντα με τὴν ἰδίαν τὴν ὑπαρξὴν του, δεν εἶναι
 ἀναγκαῖο νὰ παρέχει κάθε ἀγαθὸ καὶ κανένα κακό; Γιατί
 ἀν ὑπῆρχε κάτι πρωταρχικὰ ἀγαθὸ το ὁποῖο νὰ μὴν εἶναι
 θεός, ἴσως θὰ υποστήριζε κανεὶς ὅτι το θεϊκὸ εἶναι γιὰ
 ἐμὰς υπαίτιο κάποιων ἀγαθῶν, δεν παρέχει ὅμως ὅλα
 γενικὰ τα ἀγαθὰ στα ὄντα. Ἀν ὅμως δεν εἶναι μόνο κα-
 θένας ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ το πρωταρχικὰ
 ἀγαθόμορφο καὶ ἀγαθοποιό εἶναι θεός (γιατί δεν μπορεῖ
 νὰ εἶναι πρωταρχικὰ Ἀγαθό, ἀν εἶναι κατώτερο ἀπὸ τοὺς
 θεοὺς, διότι βέβαια παντοῦ αὐτὰ που λαμβάνουν ὑπόστα-
 ση δεύτερα δέχονται τὴν ιδιότητα τῆς ὑπαρξέως τοὺς ἀπὸ
 τα πρώτα ὄντα), ὁποσδήποτε εἶναι ἀνάγκη το θεῖο νὰ
 εἶναι υπαίτιο τῶν ἀγαθῶν καὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν, ὅσα
 ἐπεκτείνονται στὶς κατώτερες βαθμίδες μέχρι καὶ τὶς
 τελευταῖες. Γιατί, ὅπως ἡ υπαίτια δύναμις τῆς ζωῆς
 δίνει ὑπόσταση σὲ κάθε ζωὴ, ὅπως ἡ υπαίτια τῆς γνώ-
 σης σὲ κάθε γνώση, ὅπως ἡ υπαίτια τοῦ ωραίου σὲ κάθε
 ωραίο, καὶ σὲ αὐτὸ που βρίσκεται μέσα στὶς λογικὲς
 σχέσεις καὶ σὲ ὅσο τέτοιο βρίσκεται στὴν περιοχὴ τοῦ
 ορατοῦ (γιατί κάθε πρωταρχικὸ αἷτιο παράγει ἀπὸ τὸν
 εαυτὸ τοῦ ὅλα τα ὅμοια καὶ ἀπὸ τὸν εαυτὸ τοῦ ἐξαρτὰ
 τὴν ἐνιαία ὑπόσταση ὅσων ἔχουν λάβει ὑπόσταση με
 βάση καθένα εἶδος), κατὰ τὸν ἴδιο πιστεύω τρόπο καὶ ἡ
 πρωταρχικὴ καὶ πρωταίτια καὶ ἐνιαία ὑπαρξὴ τῶν ἀγα-
 θῶν ἔχει ἐδραιώσει μέσα τῆς καὶ ἐξαρτώμενες ἀπὸ αὐ-
 τὴν ὅλες τὶς αἰτίες καὶ τὶς ἐπεκτάσεις ὅλων μαζί τῶν
 ἀγαθῶν καὶ κανένα ἀπὸ τα ὄντα δεν εἶναι ἀγαθό, ἀν δεν
 ἔχει ἀποκτήσει ἀπὸ ἐκείνην αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴ δύναμις,
 οὔτε εἶναι ἀγαθοποιό, ἀν χωρὶς νὰ ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὴν
 δεν παίρνει ἓνα μέρος ἀπὸ αὐτὴ τὴν αἰτία. Γιατί ὅλα τα
 ἀγαθὰ ἀπὸ ἐκεῖ παράγονται, τελειοποιούνται καὶ διατη-
 ροῦνται, καὶ ἡ μία σειρά καὶ κατὰ τάξιν ὅλων τῶν ἀγα-
 θῶν ἔχει ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ ἐκείνη τὴν πηγὴν.

Διὰ τὴν αὐτὴν ἄρα τῆς ὑπάρξεως αἰτίαν καὶ πάντων εἰσὶν ἀγαθῶν οἱ θεοὶ χορηγοὶ καὶ τῶν κακῶν οὐδενός· τὸ γὰρ πρῶτως ἀγαθὸν καὶ παρ' ἐαυτοῦ πᾶν τὸ ἀγαθὸν ὑφίστησι καὶ τῆς ἐναντίας πρὸς αὐτὸ μοίρας οὐκ ἔστιν αἴτιον, ἐπεὶ καὶ τὸ ζωῆς παρεκτικὸν ἀζωϊᾶς αἴτιον οὐκ ἔστι, καὶ τὸ κάλλους ποιητικὸν τῆς ἀκαλλοῦς καὶ αἰσχροῦς φύσεως ἐξήρηται καὶ τῶν ταύτης αἰτίων. Καὶ τοίνυν τὸ τῶν ἀγαθῶν πρῶτως ὑποστατικὸν τῶν ἐναντίων εἶναι
 20 γεννημάτων αἴτιον οὐ θέμις, ἀλλ' ἄχραντος καὶ ἀμιγῆς καὶ μονοειδὴς ἐκεῖθεν πρόεισιν ἢ τῶν ἀγαθῶν φύσις. Καὶ τὸ μὲν θεῖον τῶν ἀγαθῶν αἴτιον ἰδρύται διαιωνίως ἐν ἑαυτῷ, πᾶσι τοῖς δευτέροις προτεῖνον τὴν μετουσίαν ἄφθονον τῶν ἀγαθῶν τῶν
 25 δὲ μετεχόντων τὰ μὲν ἀκήρατον φυλάττει τὴν μέθεξιν καὶ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἐν καθαροῖς ὑποδεξάμενα κόλποις ἀναπόδραστον ἔχει διὰ περιουσίαν δυνάμεως τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν μοῖραν, τὰ δὲ ἐν ἐσχάτοις τῶν ὅλων τεταγμένα πάντως μὲν καὶ αὐτὰ κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν ἀπολαύει τῆς
 84 ἀγαθότητος τῶν θεῶν (οὐδὲ γὰρ εἶναι δυνατόν οὐδὲ τὴν πρώτην ὑποστῆναι τὰ παντελῶς ἅμοιρα τῆς τοῦ ἀγαθοῦ παρουσίας), δεξάμενα δὲ τὴν τοιαύτην ἀπορροήν, οὔτε ἀκραιφνή καὶ ἅμικτον πέφυκε
 5 τηρεῖν τὴν εἰς αὐτὰ καθήκουσαν δόσιν οὔτε κατέχειν μονίμως καὶ αἰεὶ ὡσαύτως τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν, ἀλλ' ἀσθενῇ καὶ μερικᾷ καὶ ἔνυλα γενόμενα καὶ τῆς ὑποκειμένης ἀζωϊᾶς ἀναπλησθέντα, τῇ μὲν τάξει τὴν ἀταξίαν παρυφίστησι, τῷ δὲ λόγῳ τὴν ἀλογίαν, τῇ δὲ ἀρετῇ τὴν ἐναντίαν πρὸς ταύτην κακίαν. Καὶ

Για τὴν ἰδίαν, λοιπόν, τὴν αἰτία τῆς ὑπαρξῆς τοὺς οἱ θεοὶ εἶναι χορηγοὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ κανενός κακοῦ· γιατί τὸ πρωταρχικὸ Ἀγαθὸ δίνει ἀπὸ τὸν εαυτοῦ τοῦ ὑπόστασι σε κάθε ἀγαθὸ καὶ δὲν εἶναι υπαίτιο τοῦ ἀντίθετοῦ του, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ που παρέχει τὴ ζωὴ δὲν εἶναι αἴτιο τῆς ἐλλείψεως ζωῆς καὶ αὐτὸ που προκαλεῖ τὸ ωραῖο δὲν ἔχει σχέση με τὴ χωρὶς ομορφιά καὶ ἀσχημη φύση, καθὼς καὶ με τὰ αἰτίᾳ τῆς. Καὶ αὐτὸ λοιπόν που πρωταρχικά δίνει ὑπόστασι στα ἀγαθὰ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι υπαίτιο τῶν ἀντίθετων δημιουργημάτων, ἀλλὰ ἀνέπαφη, ἀπρόσμεικτη καὶ ομοιόμορφη ἀπὸ ἐκεῖ προέρχεται ἡ φύση τῶν ἀγαθῶν. Καὶ τὸ θεῖο αἴτιο τῶν ἀγαθῶν ἔχει στηριχθεῖ αἰώνια στὸν εαυτοῦ του, ἐνὼ ἐπεκτείνει σε ὅλα τὰ κατώτερα τὴ γενναϊόδωρη συμμετοχὴ στα ἀγαθὰ· καὶ ἀπὸ αὐτὰ που συμμετέχουν, ἄλλα διατηροῦν ἀπρόσμεικτη τὴ συμμετοχὴ καὶ δεχόμενα τὸ ἀγαθὸ που τοὺς ἀναλογεῖ σε μὴ καθαρὴ ἀγκαλιὰ ἔχουν ἀναλλοίωτη τὴ μερίδα τῶν ἀγαθῶν που τοὺς ταιριάζει λόγω τῆς ἀφθονίας τῆς δυνάμεως¹³⁸, ἐνὼ αὐτὰ που ἔχουν τοποθετηθεῖ τελευταία στὴ σειρά τῶν καθολικῶν, καὶ αὐτὰ οπωσδήποτε ἀπολαμβάνουν, ἀνάλογα με τὴ φύση τοὺς, τὴν ἀγαθότητα τῶν θεῶν (γιατί δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ ὑπάρχουν οὔτε νὰ λάβουν τὴν ἀρχικὴ ὑπόστασι αὐτὰ που δὲν ἔχουν ἀπολύτως κανένα μερίδιο στὴν παρουσία τοῦ ἀγαθοῦ), ἀφοῦ ὅμως «δεχτοῦν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν ἀντανάκλαση»¹³⁹, ἀπὸ τὴ φύση τοὺς δὲν διατηροῦν ἀθικτὴ καὶ ἀπρόσμεικτη τὴν παροχὴ που φτάνει ὡς αὐτὰ οὔτε κατέχουν σταθερά καὶ πάντοτε με τὸν ἴδιο τρόπο τὸ ἀνάλογό τοὺς ἀγαθὸ, ἀλλὰ, ἀφοῦ γίνονται ἀσθενή, διαμοιρασμένα καὶ υλικά καὶ ἀφοῦ γεμίσουν με τὴν κατώτερη κατάσταση ἐλλείψεως ζωῆς, δίνουν ὑπόστασι μαζί με τὴν τάξη στὴν ἀταξία, με τὴ λογικὴ στὸν παραλογισμό, με τὴν ἀρετὴ στὴν ἀντίθετὴ τῆς κακίας. Καὶ καθένα

- 10 τῶν μὲν ὅλων ἕκαστον τῆς τοιαύτης ἐστὶ παρατρο-
πῆς ἐξηρημένον, κρατούντων αἰεὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐν
αὐτοῖς τελειοτέρων· τὰ δὲ μερικὰ διὰ τὴν τῆς δυνά-
μεως ὕφεσιν εἰς πλῆθος αἰεὶ καὶ μερισμὸν καὶ διά-
στασιν ἐκβαίνοντα τῶν ὅλων, ἀμυδροῖ μὲν τὴν τοῦ
15 ἀγαθοῦ μέθεξιν, παρυφίστησι δὲ τὸ ἐναντίον ἐν τῇ
πρὸς τὸ ἀγαθὸν μίξει καὶ διαπλοκῇ κρατούμενον.
Οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα τὸ κακὸν ἀμιγὲς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ
παντελῶς ἔρημον ὑποστῆναι θεμιτόν, ἀλλ' εἰ καὶ
τῷ μέρει τὸ τοιόνδε κακόν, τῷ γε ὅλῳ καὶ παντὶ
πάντως ἀγαθόν· αἰεὶ γὰρ εὐδαιμον τὸ πᾶν καὶ ἐκ
20 μερῶν ἐστὶ τελείων αἰεὶ καὶ κατὰ φύσιν ἐχόντων· τὸ
δὲ παρὰ φύσιν αἰεὶ τοῖς μερικοῖς ἦν κακόν, καὶ τὸ
αἰσχροὺ καὶ τὸ ἀσύμμετρον καὶ ἡ παρατροπή καὶ ἡ
παρυπόστασις ἐν τούτοις. Καὶ γὰρ τὸ φθειρόμενον
ἐαυτῷ μὲν φθείρεται καὶ τῆς οἰκείας τελειότητος
ἐξίσταται, τῷ παντὶ δὲ ἄφθαρτόν ἐστι καὶ ἀνώλε-
25 θρον· καὶ πᾶν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ στερισκόμενον ὡς μὲν
πρὸς αὐτὸ καὶ τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν ἐστέρηται δι'
ἀσθένειαν φύσεως, τῷ δὲ ὅλῳ καὶ ὡς τοῦ παντός
85 μέρος ἀγαθόν ἐστιν. Οὔτε γὰρ ἀζωῖαν οὐδὲ αἰσχρο-
τητα καὶ ἀμετρίαν, οὔτε ὅλως στερῆσιν τῷ παντὶ
παρεμπίπτειν δυνατόν, ἀλλ' αἰεὶ τέλειος ὁ σύμπας
ἀριθμὸς τῇ τῶν ὅλων ἀγαθότητι συνεχόμενος, καὶ
5 ζωὴ πανταχοῦ πάρεστι, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ τελείως
εἶναι, καθ' ὅσον ἕκαστα συμπληροῖ τὸ πᾶν.

Τὸ μὲν οὖν θεῖον, ὥσπερ εἴρηται, <πάντων ἐστὶν
αἴτιον> τῶν ἀγαθῶν, ἡ δὲ τῶν κακῶν παρυπόστα-

απὸ τα καθολικά δεν ἔχει σχέση με αὐτοῦ το εἶδους
τὴν παρεκτροπή, καθὼς πάντοτε επικρατοῦν τα πιο τέ-
λεια που ἀπὸ τὴ φύση ὑπάρχουν μέσα τους· τα επιμέρους
ὁμως, καθὼς λόγῳ τῆς εξασθένησης τῆς δυνάμεως προ-
βαίνουν σε ποικιλομορφία, διάσπαση καὶ επέκταση τῶν
καθολικῶν, εξασθενίζουν τὴ συμμετοχὴ στο καλὸ καὶ
δίνουν ὑπόστασιν στο ἀντίθετο, ὑποταγμένο βέβαια κατὰ
τὴν ἀνάμειξη καὶ τὴ συνύφανση με το καλὸ. Γιατί οὔτε
κι ἐδῶ το κακὸ δεν επιτρέπεται νὰ λάβει ὑπόστασιν α-
πρόσμεικτη καὶ εντελῶς ἀπαλλαγμένη ἀπὸ το καλὸ,
ἀλλὰ, ἀκόμα κι ἀν ὡς πρὸς τὸ μέρος ἓνα τέτοιο πράγμα
εἶναι κακὸ, ἀπὸ τὴν ἀποψη το συνόλου καὶ το σύμπα-
ντος ὁπωσδήποτε θὰ εἶναι καλὸ· γιατί το σύμπαν εἶναι
«ευτυχισμένο»¹⁴⁰ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ μέρη πάντοτε τέ-
λεια καὶ τα ὁποία βρίσκονται σε ἀρμονία με τὴ φύση·
γιατί το ἀντίθετο με τὴ φύση εἶναι κακὸ, που ὑπάρχει
πάντοτε στα επιμέρους, καὶ το ἀσχημο, το ἀσύμμετρο,
ἡ παρεκτροπή καὶ ἡ ψευδὴς ὑπόστασις¹⁴¹ ἐντοπίζονται
σε αὐτά. Γιατί αὐτὸ που φθείρεται, ὡς πρὸς τὸν εαυτὸ
το φθείρεται καὶ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ δική του τε-
λειότητα, ἐνῶ ὡς πρὸς τὸ σύνολο εἶναι ἀφθαρτο καὶ
ἀδιάφθορο· γιατί καθετὶ που στερεῖται το ἀγαθὸ ὡς πρὸς
τὸν εαυτὸ το καὶ ὡς πρὸς τὴ δική του ὑπόστασιν το
ἔχει στερηθεῖ λόγῳ τῆς ἀδυναμίας τῆς φύσεως το, ὡς
πρὸς τὸ σύνολο ὁμως καὶ σαν μέρος το συνπαντος εἶναι
ἀγαθὸ. Γιατί δεν εἶναι δυνατόν ἔλλειψη ζωῆς, ἀσχήμια
καὶ ἀσυμμετρία οὔτε γενικά ἔλλειψη νὰ διεισδύσει στο
σύμπαν, ἀλλὰ πάντοτε ὅλο μαζί το πλῆθος διατηρεῖται
τέλειο ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τῶν καθολικῶν, καὶ ἡ ζωὴ
παντοῦ εἶναι παρούσα, καὶ ἡ ὑπαρξὴ καὶ ἡ τέλεια ὑπαρξὴ,
στον βαθμὸ που τα επιμέρους συμπληρώνουν το σύμπαν.

Το θεῖο λοιπόν, ὅπως ἔχει εἰπωθεῖ, εἶναι αἴτιο ὅλων
τῶν ἀγαθῶν, ἐνῶ ἡ ψευδὴς ὑπόστασις τῶν κακῶν δεν

σις οὐκ ἐκ δυνάμεως ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀσθε-
 νείας τῶν δεχομένων τὰς τῶν θεῶν ἐλλάμψεις, οὐδὲ
 10 ἐν τοῖς ὅλοις, ἀλλ' ἐν τοῖς μερικοῖς, οὐδὲ ἐν τούτοις
 ἅπασι. Καὶ γὰρ τῶν μερικῶν τὰ μὲν πρώτιστα καὶ
 νοερὰ γένη διαιωνίως ἐστὶν ἀγαθοειδῆ· τὰ δὲ μέσα
 καὶ κατὰ χρόνον ἐνεργοῦντα τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μέθεξιν
 τῇ κατὰ χρόνον μεταβολῇ καὶ κινήσει συμπλέκοντα
 τὴν τῶν θεῶν δόσιν ἀκίνητον καὶ μονοειδῆ καὶ ἀ-
 15 πλὴν διαφυλάττειν ἀδυνατεῖ, τῷ μὲν ἑαυτῶν ποικίλῳ
 τὸ ἀπλοῦν αὐτῆς παρασκιάζοντα, τῷ δὲ πολυειδεῖ
 τὸ μονοειδές, τῷ δὲ συμμιγεῖ τὸ ἀκήρατον· οὐδὲ
 γὰρ ἦν ἐξ ἀκηράτων ὑποστάντα τῶν πρώτων γε-
 νῶν, οὐδὲ ἀπλὴν εἶχε τὴν οὐσίαν οὐδὲ τὰς δυνά-
 20 μεις μονοειδεῖς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων συμφυομένας,
 ὥς πού φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. Τὰ δὲ
 ἔσχατα καὶ ἔνυλα πολλῷ δήπου μειζόνως παρατρέ-
 πει τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν· καὶ γὰρ ἀζωῖα συγκέκραται
 καὶ τὴν ὑπόστασιν εἰδωλικὴν ἔχει, πολλοῦ τοῦ μὴ
 ὄντος ἀναπεπλησμένα, καὶ ἐκ μαχομένων ὑφέστη-
 25 κε, καὶ τῶν περιστρώτων μεταβαλλόμενα καὶ σκιδ-
 νάμενα τὸν αἰεὶ χρόνον οὐδὲν παύεται, κατὰ πάντα
 86 δηλοῦντα ὡς φθορὰ καὶ ἀσυμμετρία <καὶ> αἰ-
 σχρότητι καὶ τροπαῖς ἐκδίδονται παντοίαις, οὐ ταῖς
 ἐνεργείαις μόνον κακυνόμενα, καθάπερ οἶμαι τὰ πρὸ
 αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ταῖς δυνάμεσι καὶ ταῖς οὐσίαις
 ἀναμιμνῆσθαι τοῦ παρὰ φύσιν καὶ τῆς ὑλικῆς
 5 ἀσθενείας. Τὰ γὰρ ἐν ἄλλοτρίᾳ γενόμενα χώρα, τὸ
 μὲν ὅλον τῷ εἶδει συνεπιφέροντα κρατεῖ τῆς ὑπο-
 κειμένης φύσεως, εἰς δὲ αὐτὸ τὸ μερικὸν ἀπὸ τῆς οἰ-

ἔχει λάβει ὑπόστασις ἀπὸ τῆς δυνάμει, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς α-
 δυναμίας αὐτῶν που δέχονται τις λάμψις τῶν θεῶν, καὶ
 δὲν ἐντοπίζεται στα καθολικά, ἀλλὰ στα ἐπιμέρους, καὶ
 ὄχι σε αὐτὰ ὅλα. Γιατί καὶ ἀπὸ τα ἐπιμέρους, τὰ πρώτα
 καὶ νοητικά γένη μετέχουν αἰώνια στὴν ιδέα τοῦ ἀγαθοῦ·
 τα ἐνδιάμεσα ὅμως καὶ αὐτὰ που ἐνεργοῦν μέσα στὸν
 χρόνο ἐμπλέκοντας τὴν συμμετοχὴν τοὺς στὸ ἀγαθὸ με-
 τὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὴν κίνησιν μέσα στὸν χρόνο, ἀδυνα-
 τούν νὰ διαφυλάξουν τὴν παροχὴν τῶν θεῶν ἀμετάβλητη,
 ομοιόμορφη καὶ ἀπλή, ἐπισκιάζοντας με τὴν δικήν τους
 πολυπλοκότητα τὴν ἀπλότητά της, με τὴν πολυμορφία
 τοὺς τὴν ἐνιαία μορφή της καὶ με τὴν δικήν τους σύμμι-
 ξιν τὴν καθαρότητά της· γιατί οὔτε τα ἀρχικά γένη ἀπὸ
 τα ὁποῖα ἔλαβαν ὑπόστασις δὲν ἦταν ἀπρόσμεικτα, οὔτε
 εἶχαν ἀπλή τὴν οὐσίαν οὔτε τις δυνάμεις τοὺς ἐνιαίους,
 ἀλλὰ συναποτελούμενες «ἀπὸ τα ἀντίθετα», ὅπως κάπου
 λέει ὁ Σωκράτης στὸν «Φαίδρο»¹⁴². Τα τελευταῖα καὶ
 ὑλικά πολὺ περισσότερο βέβαια ἐκφυλίζουν τὸ δικό τους
 ἀγαθόν· γιατί ἔχουν ἀναμειχθεῖ με τὴν ἔλλειψιν ζωῆς καὶ
 ἔχουν ὑπόστασις εἰκονική, γεμάτα σε μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ
 τὸ «μη ὄν», καὶ ἔχουν λάβει ὑπόστασις ἀπὸ ἀντιμαχό-
 μενα πράγματα, καὶ δὲν σταματοῦν καθόλου σε ὅλο τὸν
 χρόνο νὰ μεταβάλλονται καὶ νὰ διασκορπίζονται ἀπὸ αὐτὰ
 που τα περιβάλλουν, κάνοντας με ὅλ' αὐτὰ φανερό ὅτι
 παραδίδονται στὴ φθορά, «τὴν ἀσυμμετρίαν καὶ τὴν α-
 σχήμειαν»¹⁴³ καὶ σε ποικίλες μεταβολές, διαφθειρόμενα ὄχι
 μόνο ὡς πρὸς τις ἐνέργειες, ὅπως πιστεύω τα ἀνώτερα
 τοὺς, ἀλλὰ γεμίζοντας καὶ ὡς πρὸς τις δυνάμεις καὶ τις
 οὐσίες τοὺς ἀπὸ τὸ ἀφύσικο καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμία τῆς
 ὕλης. Γιατί αὐτὰ που φτάνουν σε μιὰ ξένη περιοχὴ, ἀν
 μεταφέρουν τὴν καθολικότητά τους μαζί με τὸ εἶδος
 τοὺς, κυριαρχοῦν στὴν κατώτερη φύσιν, ἀν ὅμως ἀπο-
 μακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν δικήν τους καθολικότητα πρὸς τὴν

κείας ολότητος ἐξιστάμενα, μερισμοῦ καὶ ἀσθενείας καὶ πολέμου καὶ τῆς γενεσιουργοῦ διαιρέσεως μετασχόντα παντοίως μεταβάλλειν ἀναγκαῖον.

10 Οὐτ' οὖν πανάγαθον τῶν ὄντων ἕκαστον (οὐ γὰρ ἂν ἦν φθορά καὶ γένεσις σωμάτων οὐδὲ κάθαρσις καὶ κόλασις ψυχῶν). οὔτε ἐν τοῖς ὅλοις (οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁ κόσμος εὐδαίμων θεός, ἐκ μερῶν τῶν κυριωτάτων ἀτελῶν ὑφιστάμενος). οὔτε οἱ θεοὶ τῶν κακῶν αἵτιοι, καθάπερ δὴ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ἡ τῶν δεχομένων τὸ ἀγαθὸν ἀσθένεια καὶ ἡ ἐν ἐσχάτοις αὐτῶν ὑπόστασις. οὔτε ἄμικτον τὸ παρυφιστάμενον ἐν τοῖς μερικοῖς κακὸν καὶ ὅπως πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετέχει πῶς εἶναι τῷ ἀγαθῷ κατεχόμενον. [οὐθ' ὅλως ὑποστῆναι δυνατόν

20 τὸ παντὸς ἀγαθοῦ παντελῶς ἔρημον κακόν, ἐπέκεινα γὰρ καὶ τοῦ μηδαμῶς ὄντος τὸ αὐτοκακόν, ὥσπερ δὴ καὶ τοῦ παντελῶς ὄντος τὸ αὐτοαγαθόν]. οὔτε ἄτακτον ἀφείτῃ τὸ ἐν τοῖς μερικοῖς κακόν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο κατευθύνεται παρὰ τῶν θεῶν, καὶ διὰ ταῦτα καθαρτικὴ μὲν τῆς ἐν ψυχαῖς πονηρίας ἡ Δίκη, καθαρτικὴ δὲ τῆς ἐν σώμασιν ἄλλη τάξις θεῶν.

Πάντα δὲ ἐπιστρέφεται κατὰ δύναμιν πρὸς τὴν ἀγαθότητα τῶν θεῶν. καὶ μένει μὲν ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις τὰ ὅλα καὶ τέλεια καὶ ἀγαθουργὰ τῶν ὄντων γένη, κοσμεῖται δὲ καὶ τάττεται δεόντως τὰ μερικώτερα καὶ ἀτελέστερα καὶ δουλεύει τῇ τῶν ὅλων συμπληρώσει καὶ ἀνακαλεῖται πρὸς τὸ καλὸν καὶ μεταβάλλεται καὶ πάντα τρόπον τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίας ἀπολαύει, καθ' ὅσον αὐτοῖς δυνατόν. Οὐ-

υποδιαίρεση καὶ μετάσχουν στον διαμερισμό, τὴν ἐξασθένηση, τὴν πάλῃ καὶ τὴν υποδιαίρεση που προκαλεῖ τὴ δημιουργία, εἶναι ἀναγκαῖο με κάθε τρόπο νὰ μεταβάλλονται.

Δεν εἶναι λοιπὸν κάθε ὃν πανάγαθο (γιατί δεν θα υπήρχε φθορά καὶ γέννηση τῶν σωμάτων οὔτε καθαρμός καὶ τιμωρία τῶν ψυχῶν). οὔτε στα καθολικά υπάρχει τὸ κακὸ (γιατί δεν θα ἦταν ὁ κόσμος «ευτυχισμένος θεός»¹⁴⁴, ἀν τα κυριότερα μέρη ἀπὸ τα ὁποῖα ἀποτελεῖται ἦταν ἀτελή). οὔτε οἱ θεοὶ εἶναι υπαίτιοι τῶν κακῶν, ὅπως εἶναι τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἡ ἀδυναμία ὅσων δέχονται τὸ ἀγαθὸ καὶ ἡ κατώτατή τους ὑπόστασις. οὔτε τὸ κακὸ που ἐμπλέκεται στὴν ὑπόστασις τῶν ἐπιμέρους εἶναι ἀμιγές με οἰοιοδήποτε τρόπο ἀπὸ τὸ ἀγαθὸ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μετέχει με κάποιον τρόπο, καθὼς κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν ἀγαθὴ οὐσία. οὔτε γενικά εἶναι δυνατόν νὰ λάβει ὑπόστασις τὸ κακὸ που εἶναι ἐντελῶς καθαρὸ ἀπὸ κάθε ἀγαθὸ, γιατί τὸ ἀπόλυτο κακὸ βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὸ μὴ ὄν που με κανέναν τρόπο δεν υπάρχει, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸ ἀπόλυτο καλὸ βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὸ ὄν που με κάθε τρόπο υπάρχει. οὔτε ἄτακτο ἔχει ἀφεθεῖ τὸ κακὸ που ἐντοπίζεται στα ἐπιμέρους, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ κατευθύνεται ἀπὸ τοὺς θεοὺς, καὶ γι' αὐτὸ ἡ Δικαιοσύνη ἐξαγνίζει τὴν κακία ἀνάμεσα στις ψυχές, ἐνὺ ἀνάμεσα στα σώματα κάποια ἄλλη τάξις θεῶν εἶναι ἡ ἐξαγνιστική.

Ὅλα ἐξάλλου ἐπιστρέφουν ὅσο μποροῦν πρὸς τὴν ἀγαθότητα τῶν θεῶν. καὶ παραμένουν στα δικά τους ὅρια τα καθολικά καὶ τέλεια καὶ ἀγαθοποιὰ γένη τῶν ὄντων, ἐνὺ διευθετοῦνται καὶ τακτοποιοῦνται ὅπως πρέπει τα πιο ἐπιμέρους καὶ τα πιο ἀτελή καὶ υπηρετοῦν τὴν ὁλοκλήρωση τῶν καθολικῶν καὶ ἀνακαλοῦνται πρὸς τὸ ὡραῖο καὶ μεταβάλλονται καὶ με κάθε τρόπο ἀπολαμβάνουν τὴ συμμετοχή τους στο θεῖο, ὅσο εἶναι σε αὐτὰ δυνατόν.

- δὲν γὰρ ἂν μείζον ἀγαθὸν ἐκάστοις γένοιτο ὧν οἱ θεοὶ κατὰ μέτρα πορίζουσι τοῖς ἑαυτῶν γεννήμασιν· ἀλλὰ πάντα, καὶ χωρὶς ἑκάστων καὶ κοινῇ πάντα,
- 10 τοσαύτην ὑποδέχεται τῶν ἀγαθῶν μοῖραν ὅσης μετέχειν αὐτοῖς δυνατόν. Εἰ δὲ τὰ μὲν μειζόνων τὰ δὲ ἐλαττόνων ἀγαθῶν πληροῦνται, τὴν τῶν δεχομένων δύναμιν καὶ τὰ μέτρα τῆς διανομῆς αἰτιατέον, ἄλλα γὰρ ἄλλοις προσήκει κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν· θεοὶ δὲ
- 15 αἰεὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ προτείνουσιν, ὥσπερ ἥλιος ἀνίσχων τὸ φῶς· δέχεται γὰρ ἄλλος ἄλλως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, καὶ δέχεται τοσοῦτον τοῦ φωτός οὗ μείζον οὐκ ἂν δύναιτο δέξασθαι. Πάντα γὰρ κατὰ δίκην ἄγεται τὰ ὄντα, καὶ οὐδενὸς μὲν ἀποστατεῖ τὸ ἀγαθόν, πάρεστι δὲ ἐκάστοις κατὰ τὸν προσή-
- 20 κοντα τῆς μεταλήψεως ὅρον καί, ἥ φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, πάντα καλῶς ἔχει καὶ τέτακται ἐκ τῶν θεῶν.

- Μὴ τοίνυν ἡμῖν τῶν κακῶν ἢ προηγουμένους λόγους ἐν τῇ φύσει λεγέτω τις, ἢ παραδείγματα νοερά κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ ψυχὴν κα-
- 25 κεργάτιν, ἢ κακοποιὸν αἰτίαν ἐν θεοῖς ὑποτιθέσθω
- 88 καὶ πρὸς τὸ ἀγαθόν τὸ πρῶτον διάστασιν καὶ πόλεμον εἰσαγέτω διαιώνιον· ἅπαντα γὰρ ταῦτα τῆς τοῦ Πλάτωνος ἐστὶν ἐπιστήμης ἀλλότρια καὶ πορρώτερόν ποι τῆς ἀληθείας εἰς βαρβαρικὰς ἀπονοίας καὶ δραματοποιίαν Γιγαντικὴν ἀποπλανᾶται. Μηδ' εἰ
- 5 τινες ἐν ἀπορρήτοις λόγοις αἰνιττόμενοι τὰ τοιαῦτα πλάττουσι, τῆς ἐνδείξεως ἡμεῖς τὴν φαινομένην ἀλ-

Γιατί τίποτα για το καθετί δεν θα μπορούσε να είναι αγαθό μεγαλύτερο από αυτά που οι θεοὶ παρέχουν στα δημιουργήματά τους στο μέτρο που τους αναλογεῖ· ἀλλὰ ὅλα, καὶ καθένα χωριστά καὶ ὅλα μαζί ἀπὸ κοινού, τόσο μερίδιο ἀπὸ τα ἀγαθὰ δέχονται, ὅσο εἶναι δυνατόν σε αὐτὰ να ἔχουν. Ἀν ὅμως ἄλλα γεμίζουν με μεγαλύτερα καὶ ἄλλα με μικρότερα ἀγαθὰ, πρέπει να το ἀποδώσουμε στη δυνατότητα αὐτῶν που τα δέχονται καὶ στους κανόνες τῆς διανομῆς, γιατί διαφορετικὰ ταιριάζουν σε διαφορετικά πράγματα, ἀνάλογα με τὴ φύση τους· οἱ θεοὶ ὅμως πάντοτε ὅλα τα ἀγαθὰ προσφέρουν, ὅπως ὁ ἀνατέλλων ἥλιος τὸ φῶς· γιατί καθένας με διαφορετικὸ τρόπο τὸ δέχεται, ἀνάλογα με τὴν θέση του, καὶ ἀποδέχεται τόσο μέρος ἀπὸ τὸ φῶς, περισσότερο ἀπὸ τὸ ὁποῖο δεν θα μπορούσε να δεχτεῖ. Γιατί ὅλα τα ὄντα «καθοδηγούνται με δικαιοσύνη» καὶ ἀπὸ κανένα δεν ἀπουσιάζει τὸ ἀγαθό, ἀλλὰ ἐνυπάρχει στο καθένα σύμφωνα με τὸ μέτρο τῆς συμμετοχῆς που του ταιριάζει, καὶ, ὅπως λέει ὁ Ἀθηναῖος ξένος¹⁴⁵, ὅλα ὁμορφα εἶναι καὶ ἔχουν τακτοποιηθεῖ ἀπὸ τοὺς θεοὺς.

Ἀς μὴν μας μιλά λοιπὸν κανεὶς για πρωταρχικὰ αἰτία των κακῶν μέσα στη φύση ἢ για νοητικὰ υποδείγματά τους με παρόμοιο τρόπο με τα ἀγαθὰ ἢ για ψυχὴ κακοποιά, ἢ ἀς μὴν θεωρήσει μέσα στους θεοὺς τὴν αἰτία που προκαλεῖ τὸ κακό καὶ ἀς μὴν εἰσαγάγει στο πρωταρχικὸ ἀγαθὸ μια διαφορά καὶ μια αἰώνια πάλῃ· γιατί ὅλ' αὐτὰ εἶναι ξένα ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη του Πλάτωνα καὶ κάπου πιο μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια ἐκτρέπονται σε βαρβαρικὲς ἀνοησίες καὶ στη δραματοποιία των Γιγάντων. Καὶ ἀν κάποιος τα πλάθουν αὐτὰ ἐκφράζοντάς τα με μυστικούς υπαινιγμούς, ἀς μὴν βάλουμε ἐμεῖς τὴν περὶ τεχνὴ ἐμφάνισή τους στη θέση τῆς ὑπὸ δεξιῆς τῆς ἀλήθειας· ἀλλὰ ἐκεῖνων τὴν ἀλήθεια πρέπει

λαζώμεθα σκευωρίαν· ἀλλ' ἐκείνων μὲν τὴν ἀλή-
θειαν ζητητέον, τοῦ δὲ Πλάτωνος τὴν ἐπιστήμην
ἐν τοῖς καθαρῶς τῆς ψυχῆς κόλποις εἰλικρινῶς
10 ὑποδεκτέον, ἀκηλίδωτον αὐτὴν καὶ ἄμικτον πρὸς
τὰς ἐναντίας δόξας φυλάττουσιν.

ιβ'

Ἀλλὰ δὴ τὸ ἀμετάβλητον τῶν θεῶν καὶ τὸ
ἀπλοῦν μετὰ τοῦτο θεωρήσωμεν, οἷόν ποτε τυγχά-
ναι ὃν ἐκάτερον, καὶ πῶς ἀμφοτέρω ταῦτα τῇ τῶν
15 θεῶν ὑπάρξει προσήκοντα φαίνεται κατὰ τὴν τοῦ
Πλάτωνος ὑφήγησιν.

Οὐκοῦν ἐξήρηνται μὲν οἱ θεοὶ τῶν ὅλων, ταῦτα
δὲ πληροῦντες ὥσπερ εἵπομεν ἀγαθῶν, αὐτοὶ πανά-
γαθοι τυγχάνουσιν ὄντες· καὶ ἕκαστος αὐτῶν κατὰ
τὴν οἰκειάν τάξιν ἔχει τὸ ἄριστον καὶ πᾶν ὁμοῦ τὸ
20 τῶν θεῶν γένος τὸ πρωτεῖον ἔλαχε κατὰ τὴν
τῶν ἀγαθῶν περιουσίαν. Πάλιν δὲ κἀνταῦθα παραι-
τησόμεθα τοὺς μεριστῶς ἐν τοῖς θεοῖς τὸ ἄριστον
ἐξηγουμένους καὶ λέγοντας ὡς, εἰ τὸ πρῶτον ἄρι-
στον, τὸ μετὰ τοῦτο οὐκ ἄριστον· ἀνάγκη γὰρ εἶναι
τοῦ παράγοντος τὸ παραγόμενον καταδεέστερον.
25 Τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς λέγουσι· δεῖ γὰρ ἐν τοῖς θεοῖς
89 τὴν τάξιν τῶν αἰτίων ἀσύγχυτον φυλάττειν, καὶ
τὰς δευτέρας αὐτῶν καὶ τρίτας προόδους διακεκρι-
μένας ἀφορίζειν· ὁμοῦ δὲ τῇ τοιαύτῃ προόδῳ καὶ τῇ
τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων ἐκφάνσει θεωρη-
τέον καὶ τὸ ἄριστον ἐν ἐκάστῳ τῶν θεῶν. Ἐν γὰρ
5 τῇ ἑαυτοῦ ιδιότητι πρωτουργὸν καὶ πανάγαθον ἕ-
καστος ὑπεροχὴν κεκλήρωται, καὶ ὁ μὲν, ἢν' ἐπί-
τινος γνωρίμου ποιήσωμαι τὸν λόγον, ὡς μαντικός,
ὁ δὲ ὡς δημιουργικός, ὁ δὲ ὡς τελειουργὸς ἄρι-

να τὴν ψάξουμε, τὴν ἐπιστημονικὴ γνῶση ὅμως τοῦ
Πλάτωνος πρέπει νὰ τὴ δεχτοῦμε ἀπόλυτα στοὺς καθαρ-
οὺς κόλπους τῆς ψυχῆς μας, οἱ οἱποῖοι τὴ διατηροῦν ἀ-
μόλυντη καὶ ἀπρόσμεικτη ἀπὸ τὶς ἀντίθετες δόξασιες.

ιβ'

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμεταβλησίαν τῶν θεῶν καὶ τὴν ἀ-
πλότητά τους μετὰ ἀπὸ αὐτοῦ ας ἐξετάσουμε, τι λογῆς
ἀραγε συμβαίνει νὰ εἶναι καθεμία ἀπὸ τὶς δύο καὶ πῶς
καὶ οἱ δύο αὐτές φαίνονται ταιριαστές με τὴν ὑπαρξὴ
τῶν θεῶν, σύμφωνα με τὴ διδασκαλία τοῦ Πλάτωνος.

[Οἱ θεοὶ λοιπὸν εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὰ πάντα καὶ
γεμίζοντάς τα αὐτά, ὅπως εἶπαμε, με ἀγαθὰ, οἱ ἴδιοι
συμβαίνει νὰ εἶναι πανάγαθοι· καὶ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς
κατέχει τὸ ἀπόλυτο ἀγαθὸν σύμφωνα με τὴ δική του
βαθμίδα καὶ ὅλο μαζί το «γένος τῶν θεῶν» ἔλαβε τὴν
πρῶτη θέσιν ἀπὸ τὴν ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν.] Καὶ ἐδῶ
πάλι θὰ ἀπορρίψουμε ὅσους παρουσιάζουν τὴν ἀπόλυτη
ἀγαθότητα διαιρεμένη στοὺς θεοὺς καὶ λένε ὅτι ἀν τὸ
πρῶτο εἶναι ἀπολύτως ἀγαθόν, τότε αὐτὸ που βρίσκεται
μετὰ ἀπὸ αὐτὸ δὲν θὰ εἶναι στὸν ὑψιστὸ βαθμὸ ἀγαθόν·
γιατί εἶναι ἀνάγκη αὐτὸ που παράγεται νὰ εἶναι ὑπο-
δεέστερο ἀπὸ αὐτὸ που το παράγει. Αὐτὸ λοιπὸν σωστά
το λένε· γιατί πρέπει στοὺς θεοὺς νὰ διατηροῦν τὴ σειρὰ
τῶν αἰτίων χωρὶς νὰ τὴ συγχέουν καὶ νὰ προσδιορίζουν
τὶς δευτέρες καὶ τὶς τρίτες προόδους τοὺς ξεχωριστές· σὲ
μια τέτοια ὅμως πρόοδο καὶ στὴν ἐμφάνισιν τῶν κατώ-
τερων ἀπὸ τὰ πρῶτα πρέπει νὰ δούμε καὶ τὸ ἀπόλυτο
ἀγαθὸ μέσα σὲ κάθε θεό. Γιατί μέσα στὴ δική του ἰδι-
αιτερότητα καθένας ἔχει λάβει μία πρωταίτια καὶ πα-
νάγαθη ὑπεροχή, καὶ ἄλλος, γιὰ νὰ φέρω τὸν λόγο σὲ
κάτι γνωστό, ὡς μάντης, ἄλλος ὡς δημιουργός καὶ ἄλ-
λος ὡς τελειοποιητής εἶναι στὸν υπέρτατο βαθμὸ ἀγα-